

DE TUIN VAN DE WALVIS
Toon Tellegen en Annemarie van Haeringen (ill.)
Querido
(door Lotte Oers)

OVER DE MAKERS

Auteur **Toon Tellegen** studeerde geneeskunde en werkte als huisarts in Amsterdam. Zijn eerste werk was een dichtbundel voor volwassenen, die gepubliceerd werd in 1980. De kinderverhalen die hij begon te schrijven, waren bedoeld om voor te lezen aan zijn twee kinderen, net voor het slapengaan. Intussen is hij vooral bekend om deze dierenverhalen rond de eekhoorn en de mier en vele andere dieren, die in een wonderlijke wereld leven en over wie hij al talloze boeken schreef. Hij won ook meermaals belangrijke prijzen, zoals de Gouden Griffel en de Zilveren Griffel, de Woutertje Pieterse prijs en de Gouden Uil.

Illustrator **Annemarie van Haeringen** volgde eerst de lerarenopleiding tekenen en handvaardigheid, daarna een opleiding illustratie, en ging na haar afstuderen in 1983 direct aan de slag als illustratrice van kinder- en jeugdboeken. Inmiddels illustreerde ze een uitgebreide collectie boeken, en won ook al verschillende keren een Vlag en Wimpel of Zilveren of Gouden Penseel.

Ze groeide op tussen twintig katten, drie honden, een pony, konijnen, hazen, schildpadden, muizen, kikkers, kippen... en tekent dan ook het liefst van allemaal dieren. Eerder maakte ze naar aanleiding van de verhalen van Toon Tellegen al een reeks filmpjes voor de Nederlandse televisie.

1. VERHAAL

Fantasie

Elk boek met dieren die zich als mensen voordoen vraagt wat fantasie van de lezer. Maar in “De tuin van de walvis” kan echt alles. Heb je voor dit boek extra veel fantasie nodig?

Vraag aan de juryleden of ze moeite hadden om zich bepaalde zaken voor te stellen. Zo ja, met welke zaken had hun fantasie wel een probleem, en met welke niet? Geef eventueel zelf een voorzet:

- Dieren praten met elkaar
- Dieren gaan bij elkaar op bezoek, ook al zijn ze te groot of te klein om dat te doen
- De brieven komen zomaar vanzelf bij de juiste dieren terecht
- Een tuin aanleggen op de rug van een walvis

Vinden de juryleden het leuk om zo'n fantasievol verhaal te lezen? Zo nee, hoe realistisch moet een verhaal zijn voor hen? Welk soort fantasie is wel leuk om te lezen, welk niet?

Toon Tellegen vertelde ooit volgende anekdote:

“Ik kan me nog goed herinneren wanneer ik mijn eerste gedicht schreef. Dat was in 1957, toen ik vijftien was. Ik zal op het Huygens Lyceum in Voorburg. Meneer Korpershoek was mijn leraar Nederlands. Hij kon prachtig voorlezen. Hij vertelde

over de vijftigers en las gedichten voor van Hans Andreus, Remco Campert en Lucebert. Er kwam in een van die gedichten een regel voor, waarin iets stond als: 'De rivier staat rechtop'. Ik herinner me niet meer wat en om welk gedicht het ging. Het was in elk geval iets dat niet kon. Ik dacht: dát is eigenaardig...Dat wil ik ook maken... Die middag heb ik thuis mijn eerste gedicht geschreven. De eerste regel was: 'De bal is vierkant.' Dat vond ik fantastisch. Dat kon ik zomaar opschrijven. Ik wilde tegen iedereen zeggen dat ik dat had verzonnen. Maar ik hield gelukkig mijn mond."

- Vinden de juryleden het ook leuk zo'n dingen te verzinnen?

Dieren

Materiaal

- Groot blad met drie vragen
- Eventueel: iets wat verwijst naar de belangrijkste dieren in het verhaal: blad met de naam, afbeelding uit boek, figuurtje...

Toon Tellegen schreef al talloze dierenverhalen. Je komt er vaak dezelfde dieren tegen, en die hebben in elk verhaal dezelfde kenmerken. Zo leerden we bijvoorbeeld uit andere verhalen al dat de beer (p.10, p.19) gek is op taarten, en dat de tor (p.10) steeds somber is. De eekhoorn is zijn belangrijkste personage. En er is zelfs een apart boek over de sprinkhaan en zijn winkel ("Het geluk van de sprinkhaan").

- Kenden de juryleden de dierenverhalen van Toon Tellegen al?
- Denken ze dat het belangrijk is dat je al andere verhalen gelezen hebt om dit boek beter te kunnen begrijpen?

Elk dier uit de dierenverhalen heeft dus zijn typische eigenschappen: hij is ergens gek op / ergens goed in / wil iets heel graag / ... Onderzoek samen met de juryleden wat dit is voor de belangrijkste dieren uit dit verhaal.

1. Print of schrijf volgende vragen in het groot over op een blad:
 - Waar is ... goed in?
 - Waar houdt ... van?
 - Wat wil ... graag?
2. Overloop nu één voor één de belangrijkste personages, te beginnen met de hoofdpersonages (walvis en sprinkhaan) en verder met de andere personages (eekhoorn, egel, kikker, neushoorn en nijlpaard, walrus, vuurvliegje...). Plaats eventueel telkens een verwijzing naar het dier (een figuurtje, afbeelding uit het boek, gewoon de naam...) naast het blad met vragen. Welke vragen kunnen de juryleden beantwoorden over elk dier?
3. Ga nu dieper in op hun eigenschappen:
 - Vinden de juryleden dit logische eigenschappen voor dit dier? Hadden zij andere eigenschappen verwacht?
 - Of omgekeerd: als zij de auteur waren, zouden ze andere dieren gekozen hebben voor een bepaalde rol in het verhaal?

Stijl

De auteur maakt gebruik van twee verschillende stijlen: één voor de verhalende tekst en één voor de brieven.

- Wat zijn de verschillen tussen beide stijlen?
- Welke stijl lezen de juryleden het liefst?
- De korte zinnen van de brieven lezen gemakkelijker dan de lange, beschrijvende zinnen van het verhaal zelf. Vonden de juryleden de verhalende tekst soms te moeilijk of niet?

De stijl van Toon Tellegen wordt vaak geprezen om zijn schoonheid.

- Vinden de juryleden ook dat het verhaal op een mooie manier geschreven is?
- Zo ja, welke passages of zinnen vinden ze bijzonder mooi?
- Zo nee, waarom niet?

2. VERWERKING

Filosoferen

Materiaal

- kaartjes met filosofische vragen

Een boek als “De tuin van de walvis” kan je op verschillende manieren lezen. Je mag het gewoon als een spannend / grappig / mooi verhaal lezen. Of je kan er dieper over nadenken en filosoferen. Zoeken of jij je ergens in dit verhaal herkent, of je er iets kan uithalen voor jouw leven.

Schrijf een aantal vragen over het boek op kaartjes en verspreid ze met de beschreven kant naar beneden tussen de juryleden. Laat de juryleden elk om de beurt een kaartje kiezen en voorlezen. Voor hulp bij het gesprek: zie het document “[Filosoferen met kinderen](#)” tussen de begeleidersdocumenten op de KJV-website.

Mogelijke vragen zijn de volgende, maar je kan er nog andere bedenken:

- Wat maakt de walvis echt gelukkig?
- In welk dier herken jij je het meest?
- Waarom willen alle dieren die de sprinkhaan tegenkomt graag een tuin?
- Is de oceaan een goede plaats om te wonen?
- Wie van de andere dieren zou de beste vriend zijn voor de walvis?
- Is het belangrijk om bezoek te krijgen?
- Is de walvis nog steeds een echte walvis wanneer hij op zijn rug een tuin heeft?
- In de winkel van de sprinkhaan vind je alles. Wat zou jij daar kopen?
- ...

Illustraties

Materiaal

- bijlage
- papier en tekengerei (potloden, stiften...)

De illustraties in dit boek zijn van Annemarie Van Haeringen. Bespreek met de juryleden de stijl van de illustraties.

- Wat valt hen op aan de tekenstijl? (veel kleuren, niet mooi binnen de lijntjes ingekleurd, beweging, dieren in detail / omgeving eerder vaag...)

Bekijk nu samen volgende filmpje: <http://www.schooltv.nl/video/het-klokhuis-annemarie-van-haeringen>, waarin je kan zien welke materialen en techniek Annemarie Van Haeringen gebruikt (vooral van 06:54 tot 08:16).

- Vinden de juryleden dit een mooie tekenstijl?

De verhalen van Toon Tellegen werden in de loop der jaren door veel verschillende illustratoren geïllustreerd. Mance Post is de bekendste, maar ook andere illustratoren zoals Ingrid Godon, Jessica Ahlberg en Kitty Crowther maakten tekeningen bij de dierenverhalen. Je kan de verschillende tekenstijlen van deze illustratoren goed vergelijken als je een tekening van Toon Tellegens belangrijkste personage bekijkt: de eekhoorn (zie bijlage).

- Welke eekhoorn vinden de juryleden het mooist?

Ook de juryleden kunnen in hun eigen stijl illustraties maken bij de dierenverhalen van Toon Tellegen.

1. Geef elk jurylid een blad met de tekeningen van de eekhoorn. In het overblijvende vak kunnen ze hun eigen eekhoorn tekenen en hun naam invullen.
2. Geef elk jurylid een leeg blad. Laat hen een scène kiezen uit “De tuin van de walvis” en daar een illustratie bij maken.

Recensies

Wat vonden de juryleden van dit boek? Bespreek eerst het verhaal en vervolgens de illustraties.

- Leg de juryleden onderstaande zinnen uit recensies voor. Met welke zin(nen) gaan ze akkoord, met welke niet? Waarom?
- Wat vonden ze (in eigen bewoordingen) van het verhaal? Van de illustraties?

Over verhaal en illustraties:

- Een beeldschoon boek. (Bas Maliepaard, Basmaliepaard.nl)
- Een fraai, soms wat uitvoerig verteld, verhaal dat schitterend is geïllustreerd door Annemarie van Haeringen. (Jaap Friso, Jaappleest.nl)

Over het verhaal:

- Een literair kleinood vol schoonheid. (Jürgen Peeters, Tzum.info)
- De tuin van de walvis is een verhaal zoals we van Tellegen gewend zijn: mooi, grappig, een beetje raar en met een filosofische ondertoon. (Susan, Kinderboekenpraatjes.nl)
- De tuin van de walvis is een prachtig filosofisch dierenverhaal over verlangen. (Leesplein.nl)
- Een beetje absurd, maar tegelijk zo herkenbaar. (Jacqueline Eckhardt, Ouders.nl)

Over de illustraties:

- De tekeningen zijn zo stralend dat ze zelfs als het boek dicht is nog voor je ogen getoverd blijven staan. (Edward van de Vendel, Edwardvandevendelleestips.nl)
- Annemarie van Haeringen weet in haar illustraties bijzonder goed de toon van Tellegens verhalen te treffen. (Jürgen Peeters, Tzum.info)
- Tellegens verhalen hebben niet echt nood aan prenten, maar de prenten van Annemie Van Haeringen passen als gegoten. (Ilse Verhulst, Pluizer.be)
- De gevoelens, de speelsheid en de humor komen goed tot hun recht in de paginagrote tekeningen. (Hilde Umans, Pluizuit.be)

Zoals je al uit de citaten hierboven kan afleiden, vind je over dit boek enkel positieve recensies.

- Is dat terecht volgens de juryleden?

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken lezen we' en dan op de groep en het boek in kwestie.